

Solucions als marges

«Deixeu-me introduir una altra peça al trencaclosques: la de la Catalunya interior, la que no té atracció mediàtica però que amaga, la clau de bastants coses»

Aquests dies s'ha parlat i es parlarà molt del delta de l'Ebre i de tota la costa catalana; d'infraestructures, d'ocupació humana, de desastre agrícola, de recursos públics, etc. S'ha de fer i està bé que es faci, fins a l'esgotament si cal, perquè és un debat important i complex, amb múltiples cares i solucions que per a uns llocs seran vàlides i per a altres no. Doncs, ja posats, i com que no en parlarà ningú, deixeu-me introduir una altra peça al trencaclosques: la de la Catalunya interior, la que no té mar ni neu ni atracció mediàtica però que amaga, crec, la clau de bastants coses.

Allí, els aiguats de l'octubre i els d'ara hi han fet mal, molt mal. No hi ha hagut desastres ecològics molt vistosos ni grans urbs amenaçades, però pensem per un moment quin lloc a l'escaleta mediàtica ocuparia una línia de tren que ha quedat devastada i que estarà com a mínim set mesos a restablir-se si en lloc de ser un tram de l'R13 i R14 ho fos de l'R11 o R12. És el que deia aquesta setmana l'Elisenda Rovira (<https://www.naciodigital.cat/opinio/20831/barcelunya/delta>) sobre els sudcs del país, que en aquest cas no només pateixen una desatenció per part de la resta sinó començant pels propis, a qui, per desgràcia, la comunicació ferroviària no fa ni fred ni calor perquè ja ben poc que s'utilitza; però no m'estendré en això perquè no és del que vull parlar.

Vull parlar de com ho fem per evitar que episodis com els que hem viscut tornin a fer el mal que han fet. Doncs a la Catalunya interior, i més enllà, hi ha una eina que no ve del futur ni està en proves sinó que ve del passat i té una solvència sobradament demostrada: els marges de pedra seca (<https://www.naciodigital.cat/opinio/18727/pedra/seca/possible/victoria/diferit>). Aquests elements d'arquitectura popular frenen la velocitat de l'aigua, la laminen, la filtren, i això no només evita danys majors als camps sinó també que l'aigua arribi encara més violentament a valls, infraestructures i nuclis urbans. Què ha passat aquesta vegada? Doncs que la força dels episodis ha sigut tal que han desaparegut centenars de quilòmetres de marges. Quina és la diferència amb unes dècades enrere? Que ara no els repararà ningú, perquè no queda qui fer-ho i, per tant, la següent llevatada trobarà via lliure.

Aquest dissabte, a Vinaixa, una cinquantena de persones parlaven d'aquestes i altres funcions dels marges de pedra seca, lluny dels focus, lluny de les tertúlies. Convocats pel Centre d'Estudis de les Garrigues, ponents de Vallbona de les Monges, de Granyena de les Garrigues, de les Borges Blanques, de Preixens, de Vic, de la Fatarella i de Tornabous, agricultors, estudiosos, activistes, margers, docents, demostraven una cosa, que una de les eines de futur ja està inventada, i no és una eina particular només apta a un lloc molt concret, sinó que existeix arreu dels Països Catalans i de la Mediterrània, zona especialment vulnerable a l'emergència climàtica, i que tenim la sort de comptar, en aquest sentit, amb fars potents com el País Valencià i les Illes (altra vegada els sudcs) dels quals aprendre molt.

És una eina, però, que xoca amb un monstre més gran que Glòria, xoca amb l'agroindústria, xoca amb el capitalisme, xoca amb els macroprojectes de regs. Aquests són els primers que han expulsat gent del camp i els primers que han arrasat bancals. Allà on hi ha marges, en canvi, hi ha petita pagesia, hi ha cura ambiental (són enemics d'herbicides, els marges), hi ha biodiversitat, hi ha qualitat, hi ha valor afegit i hi ha preus justos. Com amb els incendis (<https://www.naciodigital.cat/opinio/19916/incendis/capitalistes>), aquest torna a ser el gran debat de fons.